

SZTEhírek > Hírchívum > 2018. Október

A vegyületeket tervező SZTE-professzor, Fülöp Ferenc akadémikus cikkei is díjazottak

2018. október 10.

Egyetlen magyarként kapta meg az európai kémiai társaságok ChemPubSoc Fellow díját Fülöp Ferenc, az SZTE Gyógyszerésztudományi Kar Gyógyszerkémiai Intézetének egyetemi tanára. A vegyületeket tervező akadémikust, az MTA SZAB elnökét az alap és az alkalmazott kutatások körüli polémiáról is kérdeztük.

Cikk nyomtatás

Link küldés

Tetszik 0

Tweet

– Két Nobel-díjas kutatóval egy társaságba került Fülöp Ferenc akadémikus (https://mta.hu/koztestuleti_tagok?PersonId=19042). A Szegedi Tudományegyetem Gyógyszerkémiai Intézetének (<http://www2.pharm.u-szeged.hu/gyki/index.php/hu/magunkrol>) egyetemi tanára egyetlen magyarként szerepel a ChemPubSoc Europe (https://www.chemistryviews.org/details/society/134d1eb2456/ChemPubSoc_Europe.html) legmagasabb rangú, 2015-ben alapított díjával kitüntetettek listáján. Az Európai Kémikusok Egyesülete, az European Chemical Society (<https://www.euchems.eu/>) (EuCheMS) 7. kongresszusán, Liverpoolban második alkalommal adták át a díjat. A gyors hír megjelent az SZTE GYTK honlapján (<http://www.pharm.u-szeged.hu/hirek-esemenyek/friss-hirek/fulop-ferenc-akademikus?folderID=25589&objectParentFolderId=25589>) is. Milyen érzés e jeles csapatba tartozni?

– A díjat a 16 európai kémiai társaság jelölései alapján, a ChemPubSoc szerkesztőbizottságaival egyetértésben ítélik oda. **Idén 37 vezető kémikust tüntettek ki azok közül, akik rendszeresen közölnek cikkeket az európai kiadású lapban.** A díjátadón személyesen nem tudtam megjelenni.

Ennek oka volt az is, hogy az elismerésről szóló értesítés és a díjátadó időpontja túl közel esett egymáshoz.

A számok és mögöttesük

– *Mennyire ismeri a díjazottakat?*

– A díjazottak közül többekkel van munkakapcsolatom, néhányukkal baráti színezetű az együttműködésünk. De **a díj** nem a nemzetközi együttműködésnek, hanem elsősorban **a publikációs aktivitásnak az erkölcsi szintű elismerése.**

– Számos kitüntetése és elismerései közül kiemelkedik a Széchenyi-díj, a Magyar Érdemrend Tisztikeresztje, továbbá a kémikusok Bruckner Győző-díja, a Hevessy György-díj, illetve szülőfaluja, Szank díszpolgári címe. E sorozatban hova tartozik a ChemPubSoc Fellow díj?

– Számomra is ismeretlen volt eddig ez a kitüntetés, amely azon kémikus kutatók elismerésére, akik tudományos munkájukkal hosszú időn keresztül szolgálták az európai szellemiséget, és ezt az EuCheMS folyóirataiban való folyamatos publikációs és bírálati tevékenységükkel is érvényre juttatták. A

nemzetközi elismeréseim között **ezt a legújabb díjat** előre helyezem, **különlegesnek tartom.**

– *Több mint 600 az összes közleményeinek (/szabadegyetem/xx-szemeszter/gyogyszerhasas/valogatott-publikaciok) száma. Ezek független idézettsége közel 8000. Ez azt is jelenti, hogy az elsőik közé tartozik a Magyarországon legtöbbet publikáló vegyészek között. Ám ön nem szeret dicsekedni ezekkel a számokkal. Hogyan mérhető egy kutató eredményessége?*

– Biztos, hogy nem a publikációi száma alapján. A Nobel-díjasok között is akadnak olyan kutatók, akik meglepően keveset publikálnak és meglepően kevés az idézettségük, mégis megkapták a legrangosabb tudományos elismerést. Az MTA Kémiai Osztálya elnökeként is látom: **nem a számok a legeslegfontosabbak, hanem az egész ember munkássága, a kutató egyénisége és szellemisége.** Ezt pedig nagyon nehéz számokkal, impaktfaktorral jellemezni – az egészet együtt kell nézni.

– *Ha nem a számokra koncentrálunk, akkor mi mondható el a mérési módszerről: az összképben milyen súllyal szerepel a szabadalom? Korábban ön azt nyilatkozta: „... a kutatások innovatív tartalmát és értékét” jelzik, „Mér földkövek a szabadalmak”...*

(http://www.delmagyar.hu/szte/merfoldkovek_a_szabadalmak/2370072/)

– E szempontból sem a szám a lényeg, hanem az, **hogy** hány szabadalom iránt mutatkozik érdeklődés, azaz **egy adott kutató szabadalmi közül mennyit hasznosítottak az iparban.** Ha hasznosítja az ipar, akkor egyetlen szabadalom is milliárdokat érhet. Esetemben például a **35 szabadalmam közül** legutóbb, mikor egyet kiválasztott egy cég, alá kellett írnom egy olyan szerződést, amelyben rögzítették, hogy erről semmilyen módon sem árulhatok el részleteket. Ha ezt a szabadalmam fejlesztik és tíz év múlva kiderül, hogy gyógyszer lett ebből az anyagból, büszke leszek...

– *Azért annyit el lehet árulni, hogy ez a gyógyszerjelölt az ön által tervezett vegyületek közé tartozik?*

– Igen.

– *Bár többször is hangsúlyozza, hogy nem a szám a fontos, a fejlesztés jelentőségét érzékeltetheti, hogy nagyjából hatezer vegyületet terveztek 2014-ig az SZTE GYTK laboratóriumban...*

– Többen dolgozunk e területen, így folyamatosan **növekszik a kifejlesztett vegyületek száma** is. Tehát a vegyületeket nem egyedül én fejlesztem manuálisan, hanem a kollégáimmal együtt dolgozunk, ezek közös termékek.

Vonzódás a béta-aminosavakhoz

– *Az örökletes Huntington-kór és mikrogyulladásos folyamatok karbantartására alkalmas szer fejlesztésével is foglalkozott már. A felfedező gyógyszerkutatáson belül mi a „Fülöp-féle specialitás”?*

– Nem elsősorban a betegségi típusra fókuszálunk, hanem kémiai oldalról közelítünk a feladathoz. Heterociklusos vegyületek szintéziséhez, az aminosavak és **a béta-aminosavak szintéziséhez vonzódok leginkább.** Nagyon változatos technikákkal készítjük el az új vegyületeket.

– ... Akadémiai székfoglalóját is a Ciklusos béta-aminosavak és sok minden más címmel védte meg 2013-ban... 2001 óta vezeti az SZTE Gyógyszertudományi Doktori Iskoláját (<http://www.pharm.u-szeged.hu/hirek-esemenyek/hirarchivum/phd-kepzesi-programok>). Több mint 23 PhD-hallgatója védte meg doktori értekezését. Kik tartoznak a Fülöp-tanítványok közé?

– Arra büszke vagyok, hogy **a tanítványaim közül hárman tanszékvezetők lettek, négy professzor, öt nagydoktor**. S ezek a számok, remélhetően, tovább növekszenek. Közülük a többség a Szegedi Tudományegyetemen dolgozik, de budapesti felsőoktatási intézmény tanszékvezetői székén is ül tanítványom. Az SZTE GYTK Gyógyszerkémiai Tanszéken, amelyet közel két évtizeden át irányítottam, a vezetői székben utódom az egyik tanítványom, s szinte minden laborvezető a hallgatóm volt...

– Az SZTE GYTK dékánjaként eltöltött időszakban, 2006 és 2012 között nagyon sok új műszer érkezett a gyógyszerkutatáshoz kötődő laboratóriumokba. Például 2010-ben is arról számolhatott be az egyetemi sajtó, hogy Korszerű műszerekkel gazdagodott az SZTE GYTK ([/sztehirek/hirarchivum/2010-november/korszeru-muszerekkel](http://sztehirek/hirarchivum/2010-november/korszeru-muszerekkel)). Ma milyen a gyógyszerfejlesztéshez szükséges infrastrukturális és műszerezettségi háttér?

– **Európai színvonalúak az SZTE Gyógyszerésztudományi Kar laboratóriumai**. Igaz, a felszereltségünk még nem tart ott, mint mondjuk az amerikai egyetemi műhelyekben. Kétségtelen, hogy amikor dékán voltam, törekedtem arra, hogy az SZTE GYTK minden intézetét segítsem a fejlesztésben. Ennek hatása látszik is az szegedi gyógyszerészkar összeteljesítményének a javulásában.

– Mindezt meg is köszönték önnek az SZTE GYTK 60 éves jubileumának ünnepén ([/sztehirek/2017-oktober/gyogyszerkutatasi-kepzes](http://sztehirek/2017-oktober/gyogyszerkutatasi-kepzes)): *Pro Universitas kitüntetést vehetett át. Ugyanakkor a pályáját a gyógyszeriparban kezdte. Ilyen életúttal mit gondol a kutatómunka és a gyártás, az elmélet és a gyakorlat kapcsolatáról, a manapság oly sokat emlegetett innovációról?*

– Hat éven át a Chinoin Gyógyszergyár alkalmazottjaként **megtanultam az ipari szemléletet, a kutatómunka hasznosítási oldalának fontosságát**. Azt tervezem, hogy még az idén **tartok egy előadást az innovációról**, mert fel szeretném hívni a figyelmet arra, hogy ha innoválunk, azt hogyan is kell csinálni, és közben mi mindenre kell vigyázni. Mert sokan azt gondolják, hogy majd csinálnak innovációt és szabadalmaztatják az ötletüket, ám közben megfélelkeznek róla, hogy **ha – a publikációs kényszer miatt – ilyen-olyan fórumokon elmondják kutatási eredményeiket, akkor az eredményük védettségé megszűnik**. Tehát a szabadalmi bejelentések értékére, az ehhez szükséges szemléletre és feltételekre szeretném felhívni a figyelmét a körülöttem dolgozó fiataloknak.

Polémia az Akadémiáról

– E téma időszerűségét növeli az Akadémia, például az alap- és alkalmazott kutatás körüli polémia? E vitának a nyilvánosság előtt zajló része az MTA honlapján, illetve ott közzétett médiamegjelenések

(<https://mta.hu/sajtoszemle/magyarul-baloval-az-akademiáról-108399>) alapján is figyelemmel kísérhető. Legutóbb például az MTA és a kormányzati álláspontot megjelenítő ITM közötti tárgyalásokról (https://mta.hu/mta_hirei/az-mta-itm-targyalasokrol-a-magyarul-baloval-cimu-musorban-109050).

– **Nagyon bonyolult e kérdéskör.** Az Akadémia és a kormány közötti konfliktus hátterében az áll, hogy a kormányzat barátságtalan lépésekkel közeledett az kutatóintézetek finanszírozásának az átalakításához. Hiszen a kutatómunka finanszírozásának világszerte bevált módszerei vannak. Például megfelelő pályázati rendszerrel lehet hozzájutni a kutatás számára megfelelő forrásokhoz. Tehát **nem hatalmi szóval, hanem pályázati szinten lehet szabályozni az MTA kutatóintézetek helyzetét. Bízom benne, hogy a konfliktus megoldódik.** Nem lenne szerencsés, ha a kormányzat hatalmi szóval mondaná ki, hogy mely kutatási terület „értékes” és melyik „nem értékes”. Ezt a kutatók el tudják dönteni, s ha egy megfelelő pályázati rendszer működik, akkor a témájuk kibontásához megtalálják a megfelelő pénzforrást.

– Az MTA Szegedi Akadémiai Bizottság elnökeként is átélt már egy intézményen belüli finanszírozási reformot...

– ... Mert **az MTA a pénzforrások hatékony felhasználásra törekszik. De hangsúlyozni kell: a kormányzattól érkező pénz csakis az akadémiai intézetek működtetését** – az épületek fenntartását, az ott dolgozók fizetését – **fedezi.** A kutatási finanszírozást minden kutató a saját csoportja számára különböző hazai és nemzetközi pályázatok segítségével szedi össze. Például arányaiban a magyar forrás dominál az én kutatási területemen, míg a Szegedi Biológiai Kutatóközpontban a külső, az európai pénzforrásból táplálkoznak. Tehát **az MTA intézeteiben elköltött kutatási források már megmért, azaz különböző pályázatokon elnyert források.**

– Milyen következménye lehet ennek az elhúzódó vitának, amely érinti az akadémiai intézetek és az egyetemek kapcsolatát is?

– **A legnagyobb bajt ott okozza, hogy ha a fiatalok,** a tehetségek, akik a jövő tudományának a zálogai, elbizonytalanodnak, és – sajnálatosan – véglegesen külföldre távoznak kutatni, mert **elveszíthetjük őket a hazai tudomány számára.** Az is kárt okozhat, ha a vitából a hazai felsőoktatási intézmények egy része azt a következtetést vonhatja le, hogy az egyetemük plusz pénzforráshoz, illetve az akadémiai intézetek „elcsatolásával” növekedési lehetőséghez juthat. Ez rövidtávú gondolkodásra vall, és nem szolgálja a megoldást. A hosszabb távú megoldást szolgáló, **egyes felsőoktatási és akadémiai intézmények esetleges konzorciumi együttműködése is csak akkor működhet, ha az mindkét fél számára előnyös.** Hiszen mindkét félnek megvannak a maga erősségei. Ez az alapja annak, hogy például **az SZTE és az SZBK között harmonikus az együttműködés.** Jómagam nem gondolom, hogy a két intézménytípus összevonása előnyökkel járna. Egyébként is: a hirtelen döntésektől óvakodni kell, nem csupán tudományos körökben. Ez a polémia, remélem, a szegedi tudós közösséget nem mérgezi, nem bomlasztja!

– Az „európai szellemiség” szolgálatának az elismerése is a publikációs tevékenységet elismerő ChemPubSoc Fellow-díj. E szellemiségbe beletartozik a tudománynépszerűsítés, illetve az e célt szolgáló és SZAB-elnökként meghirdetett médiapályázat is?

– A graduális képzésben Gyógyszerészi kémia és Bevezetés a gyógyszerkutatásba elnevezésű tárgyakat oktatok az SZTE GYTK-n. De tartottam már előadást Kolozsvárott is **Dizájner drogok – kiemelkedő veszélyek** címmel, amelyről az helyi sajtó, az Erdélyi Napló is beszámolt a Két lábon járó kísérleti alanyok (<https://erdelyinaplo.ro/eletmod/ket-labon-jaro-kiserleti-alanyok>) című cikkben... Legutóbb Gyógyszerhatás és sztereokémia (/szabadegyetem/xx-szemeszter/gyogyszerhatas/gyogyszerhatas) címmel tartottam előadást a Szabadegyetem – Szeged XX. szemeszterében.

Újszászi Ilona

Fotók: Dusha Béla; MTI

Cikk nyomtatás

Link küldés

Tetszik 0

Tweet

Kövess minket!

Szegedi E...
4,2 E kedvelés

Tetszik az oldal

Az ismerőseid közül te lehetsz az első, akinek ez tetszik.